

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Työ – ja elinkeinojaosto

Asiantuntijalausunto, 16.10.2024

Teema: TAE 2025: 23.10 Omistajaohjaus

- ajankohtaiset asiat
- budjettivaikutukset

Asiantuntija: osastopäällikkö, ylijohtaja Maija Strandberg (VNK, omistajaohjausosasto)

Valtion omistama yritysvarallisuus on merkittävä osa yhteistä kansallisvarallisuutta.

Valtion omistajapolitiikan lähtökohtana on valtion yhtiöomistusten hallinnointi vastuullisesti, ammattimaisesti, omistajaintressin kannalta tarkoituksenmukaisesti ja omistaja-arvoa pitkäjänteisesti kasvattavasti. Valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta. Valtioneuvoston omistajapolitiittinen periaatepäätös ohjaa valtion toimintaa osakkeenomistajana ja koskettaa kaikkia niitä osakeyhtiöitä, joissa valtio on osakkeenomistaja.

Valtio huomioi omistajana yhtiöiden taloudelliset ja yhteiskunnalliset tavoitteet. Omistuksen intressi ja yhtiön tilanne vaikuttavat, kun omistaja tarkastelee yhtiöiden taloudellisia tavoitteita ja tuloutusmahdollisuuksia valtiolle.

Omistajapolitiittisen periaatepäätöksen mukaisesti valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa pitkäjänteistä omistaja-arvon kasvua, ennakoitavia omaisuustuloja sekä strategisten intressien ja erityistehtävien tehokasta toimeenpanoa. Finanssi-intressin omaaviin yhtiöihin kohdistuu valtio-omistajan vahva sijoittajaintressi. Tämä tarkoittaa ensisijaisesti tuloutuksia valtion budjettiin sekä osinko- että myyntituloina. Tuloutuksilla voi olla merkittävä rooli valtion talousarviossa.

Yhtiöiden tulee tavoitella pääoman tuottotasoa, joka kasvattaa omistaja-arvoa. Valtio-omisteisten yhtiöiden pääomarakenteiden ja likviditeetin hallinnan on oltava tehokkaita ja vertailukelpoisia saman toimialan yhtiöiden kanssa.

Kaikkien valtionyhtiöiden on määriteltävä ja julkaistava osinkopolitiikkansa. Osinkopolitiikan lähtökohtina ovat tehokas ja toimialalla vertailukelpoinen pääomarakenne sekä suhteellisen tasainen, ennakoitava osinkovirta. Valtion listaamattomien yhtiöiden pääomarakenteet arvioidaan omistajaohjauksesta vastaavan ministeriön toimesta ja mahdolliset ylipääomitukset puretaan yhteistyössä omistajaohjaavan ministeriön, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston sekä tarvittaessa valtiovarainministeriön kanssa. Kilpailuneutraliteettisääntelyn mukaisesti valtio-omisteisten yhtiöiden toimintaperiaatteiden, rahoitusrakenteen ja tuottotavoitteiden tulee olla vertailukelpoisia samalla toimialalla toimivien muiden yhtiöiden kanssa. Samat periaatteet koskevat myös sijoitus- ja rahoitusalaalla toimivia valtion holding-yhtiöitä.

Hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa on tarkoitus rahoittaa pääosin omaisuustuloilla sekä liikelaitosten tuloutuksilla. Omaisuustuloja ovat osingot, pääomanpalautukset, osakemyynnit ja muut yritysjärjestelyt.

Valtio-omistaja arvioi omistusjärjestelyjä ja yhtiöiden optimaalista omistusrakennetta huolellisesti ja suunnitelmallisesti hallituskaudella. Omistusjärjestelyjen suunnittelussa huomioidaan yhtiöiden ja pääomamarkkinoiden tilanne.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti investointiohjelmaa on tavoitteena rahoittaa valtion omaisuustuloilla noin kolmella (3) miljardilla eurolla. Rahoitussuunnitelma koostuu perustason (1100M€) ylittävistä vuotuisista osinkotuloista, yhtiöiden identifioitujen ylipääomistusten ja ylikviditeettien purusta, mahdollisista yritysjärjestelyprojekteista, sekä myös noteerattujen yhtiöiden osakemyynneistä. Myyntien ajoituksissa on huolellisesti analysoitava markkinatilanne ja yhtiöiden tilanne mahdollisimman optimaalisesti. Valtion pörssisalkun 10 vuoden vuotuinen tuotto on ollut 6 % ja keskimääräinen osinkotuotto noin 4-5 %. Osakkeiden myyntejä, pääomien purkusuunnitelmaa ja ylikviditeetin poistosuunnitelmaa tulee peilata tätä tuottotasoa vastaan.

Valtio-omisteisten yhtiöiden intresseihin ja omistusrajoihin on ehdotettu omistajapolitiittisen periaatepäätöksen hyväksynnän yhteydessä seuraavia muutoksia:

Cinia Oy:lle ja Kemijoki Oy:lle on asetettu strategiset intressit. Lisäksi joidenkin yhtiöiden erityistehtäviä ja strategisia intressejä on tarkennettu. Cinia Oy:lle, joka oli aiemmin erityistehtäväyhtiö, on asetettu strateginen intressi ”Suomen digiyhteyksien ja kyberturvallisuuden vahvistaminen kansainvälisiä tietoliikenneyhteyksiä monipuolistamalla ja kehittämällä yhteiskunnalle kriittisiä järjestelmiä”. Samalla yhtiön omistajaohjaus siirtyi liikenne- ja viestintäministeriöstä valtioneuvoston kansliaan. Kemijoki Oy:lle, joka aiemmin oli finanssi-intressin yhtiö, on asetettu strateginen intressi ”varmistaa säätövoiman ja uudelleenkäynnistysresurssin saatavuutta sähköjärjestelmän tarpeisiin kaikissa olosuhteissa”

Seuraavien yhtiöiden omistuksen alarajat ehdotetaan eduskunnalle muutettavaksi

- VR 50,1 (100) %
- Finavia 50,1 (100) %
- Posti 33,4 (50,1) %
- Gasum 33,4 (50,1) %
- A-Kruunu 0 (100) %
- Kemijoki 33,4 (0) % (nostettu)

Ehdotetuilla muutoksilla valtio varautuu mahdollisiin omistuspohjien muutoksiin tulevaisuudessa. Alarajojen muutokset eivät tarkoita suoraan omistusmuutoksia, vaan ne tarkastellaan yhtiökohtaisesti, jos siihen tarvetta tulevaisuudessa tulee. Kemijoen nostettu alaraja johtuu siitä, että yhtiölle on asetettu strateginen intressi. Osana omistajastrategista työtä omistajaohjausosastolla analysoidaan jatkuvasti optimaalisia omistus- ja pääomarakenteita yhtiökohtaisesti.